

2014 február Ról-ról

Sándor Erzs: A szabadság tere (Szabadság tér '89. 2014. január 29. – m1.)

Nagy, vörös ventilátor a falba süllyesztve, a stúdióba leültetett nézők feje fölött, lassan, kíméletesen, avagy irgalmatlanul tekeri a lapátjai közé kerülő levegőt. Szellőztet vajon? Értenelem kéne. Talán csak forgatja a föld alatti alumínium-beton-fém bunkerarchívumnak épített stúdióban a rendszerváltozás előtti pállott levegőt. Nyilván azért vörös. Bár néha lelassul és le is áll. Komolyan aggódom a stúdióban ülők egészségéért. Amúgy sem tudom, hogyan kerültek oda – nyilván ők sem, mert rezzenéstelenül ülnek, és néha, minden értelem nélkül, tapsolnak. Egyetlen dolog biztos: csak az lehet ebben a műsorban stúdióközönség, aki legtovább képes ülni úgy, hogy két kezét az ölében összefogja. Nincs olyan személy a stúdióban, aki ne így ülne. Ez lehetett a súlyos megfelelési teszt; aki ezen túljutott, az kaphatja meg Rákay Philipet, mert maga az MTV intendánsa és tömegszámláló művész vezeti a talkshow-nak nevezett adásokat. A nézők egyébként annyira érdektelenek, hogy az intendáns esetenként profilból és (operatóri lelemény) a mellette lévő üres fotelnek beszél. Ez is van annyira érthető megoldás, mint a vörös ventilátor. A műsor elején egy férfinanőken gráciájával és sugárzó intellektusával indul el, majd bújik elő az egyik járatból a stúdiótérbe, kezét hanyagul zsebre dugva, és lazán megkérdezi a bevezényelt nézőktől: remélem, nem bánják, ha jó szokásunkhoz híven ma is kinyitjuk a rendszerváltoztatás 25 éves aktáit.

Nem tudni, hány szövegíró dolgozik az MTVA-ban, vagy maga az intendáns ennyire laza, de ezt sem tudom felérni ésszel, mint a piros ventilátort. Reméli, hogy nem bánjuk! A kezüket az ölükben összefogott stúdiónézők nem bánják, mert megvan a vacsorára valójuk, a néző, aki ezt nézni akarja, szintén nem bánja, mert azért kapcsolt oda, én vagyok az egyetlen, aki veszettül bánom, de csak a képernyőbe tudok kiabálni, mint annak idején a szomszéd Rozi néni a Varga Jóskának, hogy ne pislogjon anynyit. Jó szokásunkhoz híven – mondja Rákay intendáns, és nem beszél a levegőbe, mert ugyan még csak a negyedik adásnál tartunk, de az ismétléseket is hozzászámítva az év végére ez bizony szokás lesz, mint a parancsolat, beírják az alaptörvénybe is. Az MTVA újabban bevezetett kreatív nézőszámolási módszerébe beleszámolják a közmédia adóin az összes ismétlés minden nézőjét, így aztán ki is fog jönni az egy főre jutó minimum két Rákay Philip.

Talkshow persze nem történik, mert ahhoz keresetlenség, rögtönzés, váratlanság, esetlegesség kéne, úgynevezett élet, ami távol esik ettől a műsortól – amelynek egyébként a címében benne van a szabadság szó, de azt széles ívben igyekszik elkerülni.

Ebben nagy segítségükre van Reviczky Gábor, akinek elfelejtettek szólni, hogy most nem a Mackótestvér 2-ből a Mosómedvét kell szinkronizálnia, ezért aztán tizenkét el hangzóval súlyozza nagyon ellenségessé az ellenforradalmat.

A főcím képei, az emlékeinkben jól megőrzött fotók egy foszlott, mállott, gusztustalan iratcsomó

képére futnak ki, amely lezuhan a porba, hatalmas felhőt csapva maga köré, mintha csak Indiana Jones bakancsos lába előtt érne földet. A szétesőfélben lévő, megnevezhetetlen, nagyméretű aktacsomó eszembe juttatja azt a nagyon is megnevezhetőt, a soha ki nem nyitottat, az örökké lehazudottat, amelyet a rendszerváltozás hősei egymás pitiáner kinyírására használnak fel a mai napig. Közben az egész milió azt sugallja, hogy egy tárgyilagos, objektív, hideg helyen járunk, ahol a kartotékok és dossziék közé most majd bevág a tudni vágyás éles fénye. De mit keres ott és főleg mit kavar a piros ventilátor?

Azt sem tudom, hogy egy negyvenöt perces műsorban miért lehet kétszer is elmondani azt a kínos közhelyet, miszerint kiszabadul a szellem a palackból. Előbb Reviczky Mosómedve Gábor sejtelmes előadásában, majd az intendáns is elismétli, miután férfimanöken-sétájáról megérkezik a lapos zsebrádiónak ható pulpitusa mögé. Megtetszett neki. Még mindig vannak, akiknek tetszik.

A mosómedvés felvezető szövegben remek mondatok vannak. „Egy nép újra azt mondta, elég volt. Huszonöt éve egy nemzet megváltoztatta a világ történelmét” – alig lehet ma olyan ember Európában, aki ezt hallván ne a Szovjetunió népére gondolna. Hiszen ki más, ha nem Gorbacsov indította el azt a dominósort, amelynek egyik tagjaként Magyarország is eldőlt készségesen, tagadhatatlanul hozzájárulva ezzel a folyamat dinamikájához és végkimeneteléhez.

Erről persze nem esik szó. Ez nem fér bele abba a rendszerváltozásképbbe, amelyet a műsor sugallni vágy: mi győztünk, mi is fogunk, még akkor is, ha semmiféle harc sincsen. Aki a Szabadság tér '89 nézője, az tudja, hogy egy győztes kis nép még annál is győztesebb tévéműsorát nézi.

Rákay Philip is alél a büszkeségtől, és mézes hangon olvassa a sűgőgépet. Aztán fogadja a járatból előjövő riportalanyokat. Az általam látott epizódban Tőkéczki László történészt, akinek ideológiai elkötelezettsége most pont olyan jól tudható, mint a Kádár-korszakban, amikor az ifjúság nem megfelelően marxista nevelése miatt aggódott. Láthattam aztán Pozsgay Imrét, aki nélkül tényleg nem lett volna a rendszerváltozás az, ami, és aki 2005 óta az Orbán Viktor által vezetett Nemzeti Konzultációs Testület egyik tagja. Istenem, sokféleképpen lehet megöregedni. Jött Fodor Csaba, a Nézőpont Intézet elemzője, és elemzett az intézete által előírt nézőpontból, miképpen az Echo tévében is szokta, megerősítvén hitünket az alaptörvény múlhatatlan történelmi szükségességében és mellesleg a közmédia és az Echo tévé megbonthatatlan, örök barátságában.

Bár Fodor Csaba leginkább választáskutató, nem esett nehezére az alaptörvény szükségességét méltatni. Az akkor összetákoltt alkotmány huszonöt évig gúzsba kötötte a mi szép demokráciánkat, mondta az intendáns, és ennek Fodor Csaba nem mondott ellent. Szép is lenne! Végül megérkezett Kövér László, az Országgyűlés elnöke, akit Rákay Philip úgy vezetett fel, mint a Fidesz alapítóját és az egyes számú tagkönyv tulajdonosát.

A stúdiótérbe való bejutás megkomponált mozgássorozat. Mindenkit nekitámasztanak a bunker-archívum hideg falának, és nagyon előnytelenül, alulról, skurcban fotózzák, mint nagy történelmi idők nagy gölemét. Eközben jól kivehetők a bunkerhez épített tér hátsó traktusának polcain a ragasztott tapétából álló akta- és dobozmatricák, amelyek az archívumi hatást kelteni lennének hivatottak. Ehelyett viszont röhejesen és leleplezően kétdimenziósak. Közben egy női hang fontosságokat mond a vendégről. (A műsorban időről időre írógépkattogással aláhúzott szó- és fogalomértelmezéseket olvashatunk a képernyő alsó részén; ezek jó hosszúak, és néha teljesen jellegtelenné is teszik a beszélőt. Annyi baj legyen, úgysem keltenek meglepetést.)

Egészen Kövér Lászlóig.

Mondjuk, egyetlen szó sem szól a házelnök MSZMP-tagságáról – istenem, az ember nem emlékezhet minden piszlicsárá apróságra, különösen akkor, ha jóízűeket mosolyogva a bajusza alatt, huncutul összevont szemöldökkel anekdotázik az MSZMP-tagok bornírtságáról, és meséje közben jól hallatszanak az intendáns felkaccanásai. Hát tényleg, televíziós rutinié legyen a talpán, aki ilyen jó sztorik hallatán képes higgadt maradni.

Ám egyszer csak, belelendülve az 1988. márciusi Fidesz-alapítás történetébe, az akkori – kétségtelenül történelmi jelentőségű – sajtótájékoztató szervezéséről mesélve, Kövér László azt találja mondani: Nemzetközi sajtótájékoztató volt, a Szabad Európa Rádió ott is volt, és a Reuter vagy Reuters, nem tudom, melyik a kettő közül, mert akkor még kettő volt.

Egy normális ország normális tévéstúdiójában ilyenkor az történik, hogy a szerkesztő összenéz a vezetőoperátorral a vezérlőben, konstatálják, hogy a magas állású vendég valami oltári baromságot kegyeskedett mondani, ezért aztán le is állítják a felvételt. A szerkesztő leballag a stúdióterbe, félrehívja Kövér Lászlót, és a szájába rágja, hogy valamit nyilván félreérettek ők ott fönt, de olyan mondat került fölvetésre, amit okvetlenül ki kéne javítani. Reutersből ugyanis nincsen kettő, Reuterből sem. Ezt addig magyarázza, amíg Kövér meg nem érti, és úgy nem tesz, mintha mindig is tudta volna. Mindenki visszamegy a helyére, a felvétel a reuterses közzététel előttről folytatódik, mintha mi sem történt volna.

Csakhogy.

Vagy az van, hogy sem az intendáns, sem a szerkesztő, sem a vezérlőben senki nem tudja, hogy Reutersből csak egy van, és akkor a leépítésekkel tényleg elérte az MTVA azt, amit akart, hogy egyetlen szakember sincsen már az épületben, aki van az mind felfújható, sípoló gumitévés.

Vagy az van, hogy tudják, és nem mertek szólni.

Akármelyik a valós helyzet, egytől egyig megérettek arra, hogy mindannyian a nagy vörös ventilátor lapátjai között végezzék.

Szabadság tér '89. 2014. január 29. – m1

Kapcsolódó írások:

1. **Sándor Erzsébet: A szakma szabályai szerint (MTV Este, 2011. január 13.)** Történt pedig, hogy az elszámoltatási kormánybiztos feljelentést tett hűtlen kezelés...
2. **Mélyi József: Capa bőre (Robert Capa: A Játékos című kiállítás 2014. január 12-ig látható a Magyar Nemzeti Múzeumban.)** Erőltetett cím, nem lenne szabad így kezdeni, a poén kedvéért...
3. **Sándor Erzsébet: Irén, a nő (Psota a férfiak hálójában. RTL Klub, XXI. század. Szerkesztő László Sándor. 2010. április 7.)** Az RTL Klub XXI. század című műsorának internetes

önmeghatározása szerint...

4. **Sándor Erzsí: Legyen ön is Vágóúr! (Legyen ön is milliomos! RTL Klub, hetente egyszer. Műsorvezető Friderikusz Sándor.)** Meg lehetne oldani szimplán is. Egy adást ki lehet bírni...
5. **Sándor Erzsí: A lelkiismeret szakácsa** Matisa Carlo a bizonyítéka annak, hogy a részvétlenségél csak egy...

Cimkék: Sándor Erzsí